

Magyar nyelv

5. évfolyam

A tantárgy elsődleges célja a sikeres iskolai tanuláshoz, a tanulás eredményességéhez szükséges kulcskompetenciák, készségegyüttesek és tudástartalmak megalapozásának a folytatása. A tanulók hallott és írott szövegalkotási és szövegértési kompetenciáinak fejlesztése a kognitív folyamatok, az életkori sajátosságok és az egyéni képességek figyelembevételével. A nyelvről szerzett tapasztalati (élményalapú) és tárgyi ismeretek mélyítése, bővítése.

Az 5. évfolyamon a tanulók már jól olvasnak, viszonylag hosszabb szövegeket is rövid idő alatt meg tudnak ismerni.

Az 5. évfolyamon számos képességszintet el kell érni.

Beszédképesség szempontjából az 5. évfolyamon a tanuló beszéde fejlődjön tovább a megfelelő artikuláció, szókincs és nyelvhelyesség szempontjából. A hallott szövegről legyen képes rövid szóbeli összefoglalást adni. Megszólalásaiban magyarórán és azon kívül is alkalmazkodjék a hallgatósághoz és a beszédhelyzethez. Legyen képes néhány mondatos vélemény szóbeli és írásbeli megfogalmazására az olvasottakról. Szövegalkotás szempontjából legyen képes rövidebb szövegek alkotására, személyes és olvasmányélmények megfogalmazására.

Tanulási képesség szempontjából jó, ha a tanuló képes különböző vázlatok felhasználására különböző témájú, műfajú szövegek megértésére, megfogalmazására. Szövegértés szempontjából szükséges a globális, információkereső, értelmező olvasás, továbbá tartalommondás, a cím és a szöveg kapcsolatának magyarázata, a címadás.

Erkölcsei ítéliképesség szempontjából megismerkedik a tetszésnyilvánítás árnyaltabb nyelvi formáival, a különböző kultúrák és eltérő vélemények tiszteletben tartásának fontosságával.

Óraszám 90 óra/év
2,5 óra/hét

A témakörök és tevékenységek áttekintő táblázata

Témakör neve	Óraszám
I. A KOMMUNIKÁCIÓ ALAPJAI	6
A jelek világa	1
A kommunikáció fogalma, tényezői	1
A kommunikáció nem nyelvi jelei	1
A kommunikációs kapcsolat	2
A beszélgetés	1
II. HELYESÍRÁS – NYELVHELYESSÉG JÁTÉKOSAN	8 + 2
Hang és betű, az ábécé	1
Betűrend, elválasztás	1

Helyesírásunk alapelvei: a kiejtés elve	1+1
Helyesírásunk alapelvei: a szóelemzés elve	2+1
Helyesírásunk alapelvei: a hagyomány elve	2
Helyesírásunk alapelvei: az egyszerűsítés elve	1
III. ÁLLANDÓSULT SZÓKAPCSOLATOK	5
Szólások	1
Szóláshasonlatok	1
Közmondások	1
Szállóigék	1
Köznyelvi metaforák	1
IV. A NYELVI SZINTEK: BESZÉDHANG, FONÉMA, SZÓELEMÉK, SZAVAK, SZÓÖSSZETÉTELEK	20+1
Hangképzés, fonéma	1
A magánhangzók csoportosítása	1
Magánhangzótörvények: Hangrend Illeszkedés	2
Mássalhangzótörvények: Részleges hasonulás Írásban jelöletlen és jelölt teljes hasonulás Összeolvadás Rövidülés Kiesés	10
A szavak szerkezete: Egyszerű és összetett szavak Szótő és toldalékok A képző, a jel, a rag	6
Gyakorlóóra	+1
V. HANGALAK ÉS JELENTÉS	6
Egyjelentésű szavak	1
Többjelentésű szavak	1
Azonos alakú szavak	1
Rokon értelmű szavak	1
Ellentétes jelentésű és hasonló alakú szavak	1
Hangutánzó, hangulatfestő szavak	1
VI. SZÖVEGÉRTÉS ÉS SZÖVEGALKOTÁS A GYAKORLATBAN	13+13
Felelet, szóbeli beszámoló, vázlat	1

A leírás	2
Az elbeszélés	2
A párbeszéd	2
A levél (hagyományos, elektronikus)	2
A plakát, a meghívó	2
A jellemzés	2
Szövegértési gyakorlatok	13
VII. KÖNYV- ÉS KÖNYVTÁRHASZNÁLAT, A KULTÚRA HELYSZÍNEI	4
A hagyományos és digitális könyv- és könyvtárhasználat	2
Sajtótermékek jellemző jegyei	2
Összefoglalás, rendszerezés, ellenőrzés:	12
Összes óraszám:	74+16=90

Szabadon felhasználható órakeret 28 óra.

Ebből felhasználva 12 összefoglalásra, rendszerezésre, ellenőrzésre. Plusz óra téve a következő témakörökhöz:

II. Helyesírás – Nyelvhelyesség játékosan + 2 gyakorló óra (a szövelemzés és a hagyomány elvéhez)

IV. A nyelvi szintek + 1 gyakorló óra a témakör végén

VI. Szövegértés és szövegalkotás a gyakorlatban 13 gyakorló óra (Szövegértést fejlesztő gyakorlatok)

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	I. A KOMMUNIKÁCIÓ ALAPJAI	Óraszám 6 óra
Előzetes tudás	Mindennapi kommunikációs helyzetekben való megnyilvánulás, törekvés az érthető, kifejező beszédre. Szóbeli szövegek megértése, reprodukálása, utasítások megfelelő követése, a kommunikációs partner szóbeli közlésének megértése. Az alapvető kommunikációs kapcsolatfelvételi formák ismerete és alkalmazása: köszönés, bemutatkozás, megszólítás, kérdezés, kérdés stb.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A nyelvhasználati és a kommunikációs készség fejlesztése. A kommunikáció nem nyelvi jeleinek megismerése, alkalmazása és üzenetének felismerése a mindennapi beszédhelyzetekben. A hallás utáni szövegértési készség fejlesztése. A szóbeli kifejezőkészség fejlesztése Aktív részvétel különböző kommunikációs helyzetekben. Az önálló véleményalkotás készségének fejlesztése. A jelek felismerése, elkülönítése, csoportosítása. A kommunikáció tényezőinek megismerése. A kommunikáció nem nyelvi jeleinek felismerése, alkalmazása. A kommunikációs kapcsolat illemszabályainak tudatosítása, alkalmazása	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
A hallásértés fejlesztése analitikus gyakorlatokkal. Különböző hallott szövegek, információk megértése, rövid összefoglaló reprodukálása. Aktív részvétel különféle kommunikációs helyzetekben. Alkalmazkodás a beszédhelyzethez, a kommunikációs célhoz. A közlési szándéknak megfelelő szókincs, kiejtés (hangsúly, tempó, hangerő stb.), valamint nem nyelvi jelek alkalmazása. Különböző, a kommunikációs célnak, a kommunikációs helyzet: tér, idő és résztvevői szerepeknek megfelelő beszédhelyzetek létrehozása szerepjátékkal, drámapedagógiai gyakorlatokkal. Mindennapi kommunikációs szituációk különféle helyzetekben történő gyakorlása: kapcsolatfelvétel, kérdés, kérdés, beszélgetés. Felnőttek és gyermekek kommunikációjának különbözőségei, kommunikációs (illem)szabályok (férfiak és nők, felnőttek és gyermekek, gyermekek és gyermekek) között. Tanult szövegek szövegű és kifejező tolmácsolása. A kommunikációs helyzet; tér, idő és résztvevői szerepek (kontextus), valamint a beszédpartner közlésének, viselkedésnek megfigyelése, értelmezése. A kommunikáció teljes folyamatának megfigyelése, a következtetések nyomán alaptényezőinek megnevezése egy-egy példa elemzésével.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	természetes jelek, mesterséges jelek, jelrendszerek, feladó, címzett, üzenet, kód, csatorna, beszédhelyzet, arcjáték, gesztusok, testhelyzet, külső megjelenés, térköz; hangsúly, hanglejtés, tempó, hangerő, szünet, csend; megszólítás, bemutatkozás, bemutatás, kérdés, kérdés	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	II. HELYESÍRÁS – NYELVHELYESSÉG JÁTÉKOSAN	Óraszám 10 óra
Előzetes tudás	A tanult főbb helyesírási szabályok felismerése, alkalmazása a szövegalkotásban, az írásbeli munkákban. Helyesírási kézikönyv használata tanári segítséggel.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az alapvető helyesírási szabályok megismerése (kiejtés elve, szóelemzés elve, hagyomány elve, egyszerűsítés elve). A megismert helyesírási esetek felismerése írott szövegekben, és tudatos alkalmazása a szövegalkotásban. A leggyakrabban előforduló, a helyesírási alapelvekre épülő helyesírási szabályok megismertetése, tudatosítása, azok fokozatos önálló alkalmazásának fejlesztése az írott kommunikációban. A helyzetnek megfelelő, pontos helyesírás iránti igény kialakítása, a helyesírást segítő segédeszközök (helyesírási szabályzat, szótár stb.) önálló használatának kialakítása. A magyar helyesírás alapelveinek ismeretében az írott magyar nyelvi norma tudatosítása. Egyházi tartalmú tollbamondási szövegek.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
Az alapvető helyesírási szabályok (kiejtés elve, szóelemzés elve, hagyomány elve, egyszerűsítés) megismerése főleg a hangtani ismeretek elsajátításához kapcsolódóan. A megismert helyesírási esetek felismerése és tudatos alkalmazása az írott szöveg megértése és szövegalkotási folyamatában; az önkontroll és szövegjavítás fokozatos önállósággal. Hibajavítási gyakorlatok segédeszközök használatával. Törekvés a mindennapi írásbeli alkotásokban az igényes helyesírásra.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	hang és betű, ábécé, helyesírási alapelv (kiejtés elve, szóelemzés elve, hagyomány elve, egyszerűsítés elve) elválasztás, helyes kiejtés, nyelvi normáknak megfelelő mondatalkotás, határozóragok megfelelő használata	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	III. ÁLLANDÓSULT SZÓKAPCSOLATOK	Óraszám 5 óra
Előzetes tudás	A szólás, szóláshasonlatok felismerése az alsó tagozatban tanultakra építve. Olvasmányélmények . Közmondások, szólások jelentésének értelmezése, eredeti funkciójuk ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A szókincsfejlesztése, a nyelvhelyességi szabályok alkalmazása. Az állandósult szókapcsolatok, szólások, közmondások értelmezése, szerkezetének, használati körének megfigyelése. A leggyakoribb mindennapi metaforák jelentésszerkezetének megfigyelése a beszélt és írott szövegekben – játékos gyakorlatokkal..	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	
Az állandósult szókapcsolatok, szólások, közmondások jelentésének, szerkezetének, használati körének megfigyelése. Egynyelvű szótárak használata, könyvtári kutatás, szójelentések csoportos és önálló feltárása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	állandósult szókapcsolat, szólás, szóláshasonlat, közmondás, szállóige, köznyelvi metaforák

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	IV. A NYELVI SZINTEK: BESZÉDHANG, FONÉMA, SZÓELEMEK, SZAVAK, SZÓÖSSZETÉTELEK	Óraszám 20+1 óra
Előzetes tudás	A szavak szerkezeti elemzése egyszerűbb esetekben: szótő, toldalékok, összetett szavak tagjai. Az azonos alakú*, többjelentésű* és a rokon értelmű szavak megfelelő alkalmazása a beszélt és írott szövegalkotásban; A hangok, képzésük, kiejtésük, kapcsolódásuk.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A nyelv szerkezeti egységeinek és azok funkcióinak megismerése. A nyelvi elemzőkészség fejlesztése. A beszédhangok képzésének megismerése, csoportosításának alapjai. A szavak szerkezetének felismerése. A főbb szóelemek és funkciójuk (képző, jel, rag) felismerése, elkülönítése A szavak jelentésbeli és pragmatikai szerepének megfigyelése a kommunikációban. Az alapszófajok (ige, főnév, melléknév, számnév, névmás) felismerése- Nyelvi játékok, szójátékok, szóalkotás különféle módjainak megismerése, digitális programok használatával is.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
A magyar hangrendszer jellemzőinek tapasztalati úton történő megismerése. A hangok, a szóelemek és a szavak szintjének részletesebb vizsgálata. A beszédhangok hasonlóságainak és különbségeinek felfedezése, a képzési módok megfigyelése. A magyar hangok rendszere és főbb képzési jellemzőik: magánhangzók, mássalhangzók; magánhangzók: magas, mély; rövid, hosszú; mássalhangzók: zöngés, zöngétlen. Néhány, a magyar nyelvre jellemző hangkapcsolódási szabályszerűség: megfigyelésük kiejtésben, a beszédben és az írásban. A hangok kapcsolódási szabályszerűségei: hangrend, illeszkedés, teljes és részleges hasonulás, összeolvadás, rövidülés, kiesés. A saját nyelvváltozatból ismert hangok eltérései a sztenderd változattól. A magyar nyelv szerkezetének összehasonlítása a tanult idegen nyelv hangtani szerkezetével. A szavak szerkezete: szó, szótő, toldalékok: képző, jel, rag.		

Hangalak és jelentés kapcsolata a szavakban. A szavak jelentése és hangalakja közötti összefüggés megfigyelése. Az állandósult szókapcsolatok, szólások, közmondások jelentésének, szerkezetének, használati körének megfigyelése. Egynyelvű szótárak használata, könyvtári kutatás, szójelentések csoportos és önálló feltárása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	beszédhang, fonéma, magánhangzó, mássalhangzó, hangkapcsolódási szabályszerűségek, szó, szóelem, egyszerű szó, összetett szó

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	V. HANGALAK ÉS JELENTÉS	Óraszám 6 óra
Előzetes tudás	Az azonos alakú*, többjelentésű* és a rokon értelmű szavak megfelelő alkalmazása a beszélt és írott szövegalkotásban;	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A hangalak és a jelentés kapcsolatának, illetve a jelentésmezőnek a felismerése. Az egyjelentésű, a többjelentésű, az azonos alakú, az ellentétes jelentésű szavak, a rokon értelmű szavak, a hasonló alakú szavak, a hangutánzó és a hangulatfestő szavak jelentése, felismerése. Gyakorlatszerzés a szavak jelentésviszonyainak sokféleségében	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
A szavak szerkezete: szó, szótő, toldalékok: képző, jel, rag. Hangalak és jelentés kapcsolata a szavakban. A szavak jelentése és hangalakja közötti összefüggés megfigyelése. Szókincsbővítés, igényes nyelvhasználat iránti igény kialakítása.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	egyjelentésű, többjelentésű, hasonló alakú, ellentétes jelentésű, hangutánzó, hangulatfestő szavak, jelentésmező	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	VI. SZÖVEGÉRTÉS ÉS SZÖVEGALKOTÁS A GYAKORLATBAN	Óraszám 13+13 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Szöveghű, értő szövegolvasás gyakorlása. Különbféle megjelenésű és típusú szövegek megértése és alkotása. Reflektálás a szöveg tartalmára. Olvasási stratégiák alkalmazása. A szóbeli és írásbeli szövegalkotási készség fejlesztése A kreatív írás gyakorlása. Digitális és/vagy nyomtatott szótárak használata. Szövegtípusok I. (feleletterv, felelet, szóbeli beszámoló, vázlat) jellemzőinek felismerése, alkalmazása. Szövegtípusok II. (elbeszélés, leírás, jellemzés, könyvismertetés, hagyományos levél, elektronikus levél: e-mail) jellemzőinek felismerése, alkalmazása. Szövegtípusok III. (plakát, meghívó) jellemzőinek felismerése, alkalmazása. Helyesírási és a szövegtípusoknak megfelelő alapvető szövegszerkesztési szabályok ismerete.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
A figyelem , emlékezet, képzelet, gondolkodás fejlesztése. Az olvasás kognitív összetevőinek fejlesztése változatos témájú, műfajú szövegeken keresztül. A nyelvi megértés és a dekódolás erősítése: Értő olvasás: a szövegben kifejtett gondolatok, információk szó szerinti megértése Értelmező olvasás: következtetések levonása, ok-okozati viszonyok megértése, a szerkesztés által közvetített jelentések megértése, a költői nyelv megértése Kritikai olvasás:ítélet és véleményalkotás, értékelés Kreatív olvasás: jóslás, kérdések előzetes megfogalmazása, a történet folytatása, olvasottak megjelenítése, dramatizálás.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	elbeszélés, leírás, feleletterv, felelet, szóbeli beszámoló, vázlat, jellemzés, levél, elektronikus levél, plakát, meghívó, könyvismertető	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	VII. KÖNYV- ÉS KÖNYVTÁRHASZNÁLAT, A KULTÚRA HELYSZÍNEI	Óraszám 4 óra
Előzetes tudás	Az iskolai könyvtár gyűjtőkörének ismerete, az alapvető használati szabályok ismerete. A kézikönyvtár és kölcsönözhető állomány fogalmának ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A könyvtárak típusaival és jellemzőivel való ismerkedés. Megadott szempontok alapján önálló gyűjtőmunka végzése a könyvtárban és digitális felületeken. Az információ-keresés, gyűjtés alapvető technikáinak gyakorlása. Képzőművészeti gyűjtemények megismerése vezetéssel. Részvétel múzeumpedagógiai és könyvtárismereti foglalkozáson, és az azt előkészítő osztálytermi órán. Néhány sajtótermék szerkezetének, tartalmának áttekintése	

	Megadott szempontok alapján reflexió megfogalmazása a múzeumban, színházban, könyvtárban szerzett tapasztalatokról.
Ismeretek/fejlesztési követelmények	
Könyvtártípusok: nemzeti könyvtár (OSZK), egyházi gyűjtemények, szakkönyvtárak, közművelődési könyvtárak, iskolai könyvtárak. A nemzeti könyvtár = „nemzeti emlékezet” Feladatai: a magyar és a magyar vonatkozású írott kulturális örökség gyűjtése, feldolgozása, megőrzése, hozzáférhetővé tétele a kéziratos kódexektől a nyomtatott dokumentumokon keresztül az elektronikus kiadványokig. Hungarikumok fogalma. Alapvető könyvtárhasználati ismeretek átadása. A miskolci múzeumok, könyvtárak elhelyezkedésének szemléltetése, megközelítési, használati lehetőségeinek bemutatása. Önálló kutatómunkára ösztönzés: a kőszínház történetének feltárása, legfontosabb történelmi időszakainak bemutatása valamilyen oktatási segédprogram használatával (ppt, prezi)	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	könyvtár, katalógus, digitális adattárak, múzeum, kiállítás, gyűjtemény, sajtó, folyóirat, rovat, célcsoport, könyvismeret

A FEJLESZTÉS VÁRT EREDMÉNYEI AZ 5. ÉVFOLYAM VÉGÉN

- A tanuló törekszik gondolatait érthetően, a helyzetnek megfelelően megfogalmazni, adekvátan alkalmazni a beszédet kísérő nem nyelvi jeleket.
- Képes mások rövidebb szóbeli üzeneteinek, rövidebb hallott történeteknek a megértésére, összefoglalására, továbbadására.
- Ismeri és alkalmazni tudja a legalapvetőbb anyaggyűjtési, vázlatkészítési módokat. Képes önállóan a tanult hagyományos és internetes műfajokban (elbeszélés, leírás, levél, SMS, e-mail stb.) szöveget alkotni. Törekszik az igényes, pontos és helyes fogalmazásra, írásra.
- Az írott felületen megjelenő olvasott szövegek globális (átfogó) megértése, a szövegből az információk visszakeresése mellett képes újabb és újabb szövegértési stratégiákat megismerni, azokat alkalmazni.
- Képes önálló feladatvégzésre az információgyűjtés és ismeretszerzés módszereinek alkalmazásával (kézikönyvek és korosztálynak szóló ismeretterjesztő források).
- Felismeri a szövegértés folyamatát, annak megfigyelésével képes saját módszerét fejleszteni, hibás olvasási szokásaira megfelelő javító stratégiát találni, és azt alkalmazni.

A továbbhaladás feltételei:

- a hang, a szó és szóelem megkülönböztetése
- az igealak szóelemeinek fölismerése
- alapismeretek a hangok képzéséről, tulajdonságairól
- rokon és ellentétes jelentésű szavak, hangutánzó szavak, valamint szólások, közmondások jelentésének értelmezése a közösen feldolgozott ismeretterjesztő, tantárgyi-szakmai és szépirodalmi szövegekben
- a gyakran használt és az olvasott művekben előforduló szavak jelentésének értelmezése
- a hangsúly, dallam, tempó, szünet és a nem nyelvi kifejezőeszközök (testbeszéd) használata a kommunikációs helyzetnek megfelelően
- képesség a másolás, tollbamondás és emlékezet utáni írásra, önálló írásbeli feladatok megoldására

Értékelés:

A továbbhaladás feltételei címszó alatt megadott szempontok alapján osztályzattal értékelünk félévkor és év végén.

6. évfolyam

A tantárgy elsődleges célja a sikeres iskolai tanuláshoz, a tanulás eredményességéhez szükséges kulcskompetenciák, készségegyüttesek és tudástartalmak megalapozásának a folytatása. A tanulók hallott és írott szövegalkotási és szövegértési kompetenciának fejlesztése a kognitív folyamatok, az életkori sajátosságok és az egyéni képességek figyelembevételével. A nyelvről szerzett tapasztalati (élményalapú) és tárgyi ismeretek mélyítése, bővítése.

Az 5. évfolyamon a tanulók már jól olvasnak, viszonylag hosszabb szövegeket is rövid idő alatt meg tudnak ismerni.

Az 5. évfolyamon számos képességszintet el kell érni.

Beszédkésztség szempontjából az 5. évfolyamon a tanuló beszéde fejlődjön tovább a megfelelő artikuláció, szókincs és nyelvhelyesség szempontjából. A hallott szövegről legyen képes rövid szóbeli összefoglalást adni. Megszólalásaiban magyarórán és azon kívül is alkalmazkodjék a hallgatósághoz és a beszédhelyezethez. Legyen képes néhány mondatos vélemény szóbeli és írásbeli megfogalmazására az olvasottakról. Szövegalkotás szempontjából legyen képes rövidebb szövegek alkotására, személyes és olvasmányélmények megfogalmazására.

Tanulási képesség szempontjából jó, ha a tanuló képes különböző vázlatok felhasználására különböző témájú, műfajú szövegek megértésére, megfogalmazására. Szövegértés szempontjából szükséges a globális, információkereső, értelmező olvasás, továbbá tartalommondás, a cím és a szöveg kapcsolatának magyarázata, a címadás.

Erkölcsei ítélőképesség szempontjából megismerkedik a tetszésnyilvánítás árnyaltabb nyelvi formáival, a különböző kultúrák és eltérő vélemények tiszteletben tartásának fontosságával.

Óraszám 90 óra/év

2,5 óra/hét

A témakörök és tevékenységek áttekintő táblázata

Témakör neve	Óraszám
I. A kommunikáció alapjai	6
A testbeszéd	1
A mindennapos kommunikáció	2
A kérdés, segítségkérés, segítségadás	1
Konfliktuskezelés	1
A beszélgetés, kapcsolattartás	1
II. Szófajok a nagyobb nyelvi egységekben: a mondatokban és a szövegben. A szófajokhoz kapcsolódó helyesírási, nyelvhelyességi, szövegalkotási, szövegértési tudnivalók	51
Szóelemek, szófajok	1
Az ige fogalma	1
Az igeidők	1
Az igemódok	2
Az ige ragozása	1
A leggyakoribb igeképzők	1
Az igék helyesírása	2
A határozószó	4
A főnév	1
Személynevek és helyesírásuk	1
A földrajzi nevek és helyesírásuk	2
Az állatnevek, égitestek, márkanevek és helyesírásuk	2
Az intézménynevek, címek, díjak és helyesírásuk	2
A melléknév	1
A melléznevek helyesírása	1
A számnév	1
A számnevek helyesírása	1
A névmások	1
A személyes és a birtokos névmás	1
A kölcsönös és a visszaható névmás	1
A mutató és a kérdő névmás	1
A vonatkozó, határozatlan és általános névmás	1
Az igenevek: A főnévi igenév, melléknévi igenév, határozói igenév	4
A viszonyszók	7
A mondatszók	2

Jellemzés	1
Blog, párbeszéd	1
Komment	1
Helyesírás	6
III. Szövegértés és szövegalkotás a gyakorlatban	21
VII. Könyv- és könyvtárhasználat, a kultúra helyszínei	4
A hagyományos és digitális könyv- és könyvtárhasználat	2
Sajtótermékek jellemző jegyei	2
Összefoglalás, rendszerezés, ellenőrzés:	8
Összes óraszám:	90

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	I. A kommunikáció alapjai	Óraszám 6 óra
Előzetes tudás	Mindennapi kommunikációs helyzetekben való megnyilvánulás, törekvés az érthető, kifejező beszédre. Szóbeli szövegek megértése, reprodukálása, utasítások megfelelő követése, a kommunikációs partner szóbeli közlésének megértése. Az alapvető kommunikációs kapcsolatfelvételi formák ismerete és alkalmazása: köszönés, bemutatkozás, megszólítás, kérdezés, kérés stb.	
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	A nyelvhasználati és a kommunikációs készség fejlesztése. A kommunikáció nem nyelvi jeleinek megismerése, alkalmazása és üzenetének felismerése a mindennapi beszédhelyzetekben. A hallás utáni szövegértési készség fejlesztése. A szóbeli kifejezőkészség fejlesztése Aktív részvétel különböző kommunikációs helyzetekben. Az önálló véleményalkotás készségének fejlesztése. A jelek felismerése, elkülönítése, csoportosítása. A kommunikáció tényezőinek megismerése. A kommunikáció nem nyelvi jeleinek felismerése, alkalmazása. A kommunikációs kapcsolat illemszabályainak tudatosítása, alkalmazása	
Ismeretek/fejlesztési követelmények A hallásértés fejlesztése analitikus gyakorlatokkal. Különböző hallott szövegek, információk megértése, rövid összefoglaló reprodukálása. Aktív részvétel különféle kommunikációs helyzetekben. Alkalmazkodás a beszédhelyzethez, a kommunikációs célhoz. A közlési szándéknak megfelelő szókincs, kiejtés (hangsúly, tempó, hangerő stb.), valamint nem nyelvi jelek alkalmazása. Különböző, a kommunikációs célnak, a kommunikációs helyzet: tér, idő és résztvevői szerepeknek megfelelő beszédhelyzetek létrehozása szerepjátékkal, drámapedagógiai gyakorlatokkal.		

Mindennapi kommunikációs szituációk különféle helyzetekben történő gyakorlása: kapcsolatfelvétel, kérdés, segítségkérés, konfliktuskezelés, kapcsolattartás. Felnőttek és gyermekek kommunikációjának különbségei, kommunikációs (illem)szabályok (férfiak és nők, felnőttek és gyermekek, gyermekek és gyermekek) között. Tanult szövegek szöveghű és kifejező tolmácsolása. A kommunikációs helyzet; tér, idő és résztvevői szerepek (kontextus), valamint a beszédpartner közlésének, viselkedésnek megfigyelése, értelmezése. A kommunikáció teljes folyamatának megfigyelése, a következtetések nyomán alaptényezőinek megnevezése egy-egy példa elemzésével. Az országunk jelképeinek eredete Történelmi jelképeink értelmezése A kommunikációs illemszabályok tudatosítása (üdvözlési szokások, SMS, chat)	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	természetes jelek, mesterséges jelek, jelrendszerek, feladó, címzett, üzenet, kód, csatorna, beszédhelyzet, arcjáték, gesztusok, testhelyzet, külső megjelenés, térköz; hangsúly, hanglejtés, tempó, hangerő, szünet, csend; megszólítás, bemutatkozás, bemutatás, kérdés, kérés

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	II. Szófajok a nagyobb nyelvi egységekben: a mondatokban és a szövegben. A szófajokhoz kapcsolódó helyesírási, nyelvhelyességi, szövegalkotási, szövegértési tudnivalók	Óraszám 51 óra
Előzetes tudás	A tanult szófajok felismerése és megnevezése szójelentés alapján toldalékos formában, mondatban és szövegben, megfelelő használatuk írott és beszélt szövegben. A tanult főbb helyesírási szabályok felismerése, alkalmazása a szövegalkotásban, az írásbeli munkákban. Helyesírási kézikönyv használata tanári segítséggel.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Nyelvi tudatosság figyelemfejlesztéssel: a magyar nyelv szerkezetének megfigyeltetése; a szavak szintjének részletesebb vizsgálata. Elemző képesség: a szófaji csoportok jellemző alaktani viselkedésének megfigyeltetése, főbb jellemzőinek megnevezése. A leggyakrabban előforduló, a helyesírási alapelvekre épülő helyesírási szabályok megismertetése, tudatosítása, azok fokozatos önálló alkalmazásának fejlesztése az írott kommunikációban. A helyzetnek megfelelő, pontos helyesírás iránti igény kialakítása, a helyesírást segítő segédeszközök (helyesírási szabályzat, szótár stb.) önálló használatának kialakítása. A magyar helyesírás alapelveinek ismeretében az írott magyar nyelvi norma tudatosítása. Egyházi tartalmú tollbamondási szövegek.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	
A szavak egy lehetséges osztályának, a szófajok legjellemzőbb csoportjainak áttekintése, szövegbeli és kommunikációs szerepük megfigyelése, alkalmazásuk a kommunikációban. A szófaji csoportok jellemző alaktani viselkedésének megfigyelése, főbb jellemzőinek megnevezése. Az alapszófajok típusai, szerkezetük, szerepük a szövegalkotásban. Az ige szerkezete, az igekötők szerepe az ige folyamatosságának, az irányultságának kifejezésében; az ige aspektualitása. A főnevek kategóriái, a tulajdonnevek néhány tipikus fajtája, szerkezete. A névmások szövegszervező szerepének megfigyelése, alkalmazása a szövegalkotásban. A tanult alapszófajok leggyakoribb képzőinek megismerése, szóalkotási gyakorlatok. A magyar nyelv szerkezetének összehasonlítása a tanult idegen nyelv szótani szerkezetével. Az alapvető helyesírási szabályok (kiejtés elve, szóelemzés elve, hagyomány elve, egyszerűsítés) megismerése főleg a hangtani ismeretek elsajátításához kapcsolódóan. A megismert helyesírási esetek felismerése és tudatos alkalmazása az írott szöveg megértése és szövegalkotási folyamatában; az önkontroll és szövegjavítás fokozatos önállósággal. Hibajavítási gyakorlatok segédeszközök használatával. Törekvés a mindennapi írásbeli alkotásokban az igényes helyesíráásra.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Alapszófajok: ige, főnév, melléknév, számnév, határozószó, névmás, igenév.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	VI. Szövegértés és szövegalkotás a gyakorlatban	Órakeret 21 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Szöveghű, értő szövegolvasás gyakorlása. Különféle megjelenésű és típusú szövegek megértése és alkotása. Reflektálás a szöveg tartalmára. Olvasási stratégiák alkalmazása. A szóbeli és írásbeli szövegalkotási készség fejlesztése A kreatív írás gyakorlása. Digitális és/vagy nyomtatott szótárak használata. Szövegtípusok I. (feleletterv, felelet, szóbeli beszámoló, vázlat) jellemzőinek felismerése, alkalmazása. Szövegtípusok II. (elbeszélés, leírás, jellemzés, könyvismertetés, hagyományos levél, elektronikus levél: e-mail) jellemzőinek felismerése, alkalmazása. Szövegtípusok III. (plakát, meghívó) jellemzőinek felismerése, alkalmazása. Helyesírási és a szövegtípusoknak megfelelő alapvető szövegszerkesztési szabályok ismerete.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
A figyelem , emlékezet, képzelet, gondolkodás fejlesztése. Az olvasás kognitív összetevőinek fejlesztése változatos témájú, műfajú szövegeken keresztül. A nyelvi megértés és a dekódolás erősítése: Értő olvasás: a szövegben kifejtett gondolatok, információk szó szerinti megértése Értelmező olvasás: következtetések levonása, ok-okozati viszonyok megértése, a szerkesztés által közvetített jelentések megértése, a költői nyelv megértése Kritikai olvasás:ítélet és véleményalkotás, értékelés Kreatív olvasás: jóslás, kérdések előzetes megfogalmazása, a történet folytatása, olvasottak megjelenítése, dramatizálás.		
Kulcsfogalom/ fogalmak	elbeszélés, leírás, feleletterv, felelet, szóbeli beszámoló, vázlat, jellemzés, levél, elektronikus levél, plakát, meghívó, könyvismertető	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	VII. Könyv- és könyvtárhasználat, a kultúra helyszínei	Óraszám 4 óra
Előzetes tudás	Az iskolai könyvtár gyűjtőkörének ismerete, az alapvető használati szabályok ismerete. A kézikönyvtár és kölcsönözhető állomány fogalmának ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A könyvtárak típusaival és jellemzőivel való ismerkedés. Megadott szempontok alapján önálló gyűjtőmunka végzése a könyvtárban és digitális felületeken. Az információ-keresés, –gyűjtés alapvető technikáinak gyakorlása. Képzőművészeti gyűjtemények megismerése vezetéssel. Részvétel múzeumpedagógiai és könyvtárismereti foglalkozáson, és az azt előkészítő osztálytermi órán. Néhány sajtótermék szerkezetének, tartalmának áttekintése Megadott szempontok alapján reflexió megfogalmazása a múzeumban, színházban, könyvtárban szerzett tapasztalatokról.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
Könyvtártípusok: nemzeti könyvtár (OSZK), egyházi gyűjtemények, szakkönyvtárak, közművelődési könyvtárak, iskolai könyvtárak. A nemzeti könyvtár = „nemzeti emlékezet” Feladatai: a magyar és a magyar vonatkozású írott kulturális örökség gyűjtése, feldolgozása, megőrzése, hozzáférhetővé tétele a kéziratos kódexektől a nyomtatott dokumentumokon keresztül az elektronikus kiadványokig. Hungarikumok fogalma. Alapvető könyvtárhasználati ismeretek átadása. A miskolci múzeumok, könyvtárak elhelyezkedésének szemléltetése, megközelítési, használati lehetőségeinek bemutatása. Önálló kutatómunkára ösztönzés: a közsínház történetének feltárása, legfontosabb történelmi időszakainak bemutatása valamilyen oktatási segédprogram használatával (ppt, prezi)		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	könyvtár, katalógus, digitális adattárak, múzeum, kiállítás, gyűjtemény, sajtó, folyóirat, rovat, célcsoport, könyvismertetés	

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén

A tanuló törekszik gondolatait érthetően, a helyzetnek megfelelően megfogalmazni, adekvátan alkalmazni a beszédet kísérő nem nyelvi jeleket.

Képes mások rövidebb szóbeli üzeneteinek, rövidebb hallott történeteknek a megértésére, összefoglalására, továbbadására.

Képes önállóan a tanult hagyományos és internetes műfajokban (elbeszélés, leírás, jellemzés, levél, SMS, e-mail stb.) szöveget alkotni

Törekszik az igényes, pontos és helyes fogalmazásra, írásra.

Az írott és elektronikus felületen megjelenő olvasott szövegek globális (átfogó) megértése, a szövegből az információk visszakeresése mellett képes újabb és újabb szövegértési stratégiákat megismerni, azokat alkalmazni.

Képes önálló feladatvégzésre az információgyűjtés és ismeretszerzés módszereinek alkalmazásával (kézikönyvek és korosztálynak szóló ismeretterjesztő források).

Felismeri a szövegértés folyamatát, annak megfigyelésével képes saját módszerét fejleszteni, hibás olvasási szokásaira megfelelő javító stratégiát találni, és azt alkalmazni.

A tanuló ismeri a tanult alapszófajok (ige, főnév, melléknév, számnév, határozószó, igenevek, névmások), valamint az igekötők általános jellemzőit, alaki sajátosságait, a hozzájuk kapcsolódó főbb helyesírási szabályokat, amelyeket az írott munkáiban igyekszik alkalmazni is.

A megismert új szavakat, közmondásokat, szólásokat próbálja aktív szókincsében is alkalmazni.

A továbbhaladás feltételei:

- a hang, a szó és szóelem megkülönböztetése
- az igealak szóelemeinek fölismerése
- az alapszófajok fölismerése
- rendelkezik az alapszófajokhoz kapcsolódó helyesírási ismeretekkel
- alapismeretek a hangok képzéséről, tulajdonságairól
- rokon és ellentétes jelentésű szavak, hangutánzó szavak, valamint szólások, közmondások jelentésének értelmezése a közösen feldolgozott ismeretterjesztő, tantárgyi-szakmai és szépirodalmi szövegekben
- a gyakran használt és az olvasott művekben előforduló szavak jelentésének értelmezése
- a hangsúly, dallam, tempó, szünet és a nem nyelvi kifejezőeszközök (testbeszéd) használata a kommunikációs helyzetnek megfelelően
- képesség a másolás, tollbamondás és emlékezet utáni írásra, önálló írásbeli feladatok megoldására

Értékelés:

A továbbhaladás feltételei címszó alatt megadott szempontok alapján osztályzattal értékelünk félévkor és év végén.

7. évfolyam

A 7–8. évfolyamon a tanulók a magyar nyelv rendszerének további szintjeit ismerik meg. A nyelvi oktatás középpontjában továbbra is a szövegértés és a szövegalkotás tanítása áll. A tanult nyelvi szintek nyelvtani ismereteit a diákok a szövegek értelmezésében, a szövegalkotásban és az idegen nyelv tanulásában betöltött szerepük szerint vizsgálják. Ennek a tananyagnak a középpontjában az egyszerű mondatok, az állandósult szókapcsolatok állnak. Többféle szövegépítő eljárással, kommunikációs technikával találkozhatnak.

A 7. évfolyamon – a változó és egyre összetettebb tudástartalmakkal is összefüggésben – a már megalapozott kompetenciák továbbfejlesztése (azaz megerősítése, bővítése, finomítása, hatékonyságuk, változékonyságuk növelése) történik. Az információ felismerése (azonosítása), visszakeresése, értékelése, tárolása, előállítás, bemutatása és cseréje szintén nagy jelentőséget kap. Fontos feladat **a nyelvről tanult ismeretek mélyítése, a nyelv szerkezetének, változó egységeinek megfigyelése mondat- és szövegépítő eljárásokkal.**

Beszédképesség szempontjából a 7. évfolyamon a tanuló beszédében már nemcsak megfelelően artikulál, hanem **kiejtésével közlő szándékát is jól tükrözi, továbbá a mondat- és szövegfonetikai eszközöket is megfelelően alkalmazza.** Már nemcsak összefoglalni tudja az olvasottakat, hanem **érvelni is képes, és a beszédteressel empátikusan együtt tud működni.** Nemcsak a beszédhelyzethez alkalmazkodik, hanem különféle kommunikációs technikákat is képes alkalmazni.

Tanulási képesség szempontjából már nemcsak használni képes a vázlatot, hanem ő maga is képes az **önálló vázlatkészítés különféle eljárásaira.** Szövegértés szempontjából már nemcsak értelmezésre, hanem formai-stilisztikai elemzésre is képes, továbbá a zenei és ritmikai eszközök típusainak azonosítására.

Erkölcsei ítélőképeség szempontjából már nemcsak a tetszésnyilvánításra és az eltérő vélemény tiszteletére képes, hanem érti az ízlés kontextuális összefüggéseit, kulturális, történeti, közösségi, családi, egyéni beágyazottságát. Ismeri a média működésének, társadalmi hatásainak alapvető összefüggéseit, a történetalkítás és elbeszélés mozgóképi eszközeit.

Éves óraszám: 54 óra

Heti óraszám: 1,5 óra

Témakör	Órakeret
I. KOMMUNIKÁCIÓ, A DIGITÁLIS ÍRÁSBELISÉG FEJLESZTÉSE	5
Kommunikáció szóban és írásban	1
Alkalmi beszéd, ünnepi beszéd, köszöntő	1
Hozzászólás, felszólalás, kiselőadás	1
Vita és érvelés	2
II. MONDAT A SZÖVEGBEN – EGYSZERŰ MONDAT RÉSZEI, AZ ALÁ- ÉS MELLÉRENDELŐ SZÓSZERKEZETEK, A SZÓÖSSZETÉTELEK	35
A mondat a szövegben, a mondatok csoportosítása	1
Az állítmány	2
Az alany	2
A tárgy	2

Határozók: Hely-, idő-, állapot- és módhatározó	5
Eszköz-, társ-, részes-, ok-, cél- és állandó határozó	7
A jelzők: Minőség-, mennyiség-, birtokos és értelmező jelző	4
A mellé- és alárendelő szószerkezet	2
Az egyszerű mondat szerkezete	2
Az egyszerű mondat helyesírása	2
Szóképzés	2
Alárendelő szóösszetételek	2
Mellérendelő szóösszetételek	2
Számonkérés, rendszerezés	14
Összesen	54

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	I. KOMMUNIKÁCIÓ, A DIGITÁLIS ÍRÁSBELISÉG FEJLESZTÉSE	Óraszám 5 óra
Előzetes tudás	A beszéd zenei eszközei: dallam, hangsúly, tempó, hangerő, szünet; beszédhelyzet; nem nyelvi kifejezőeszközök: arcjáték, gesztus, testtartás, távolság, külső megjelenés. A kommunikáció folyamata, tényezői: adó, vevő, csatorna, kód, kapcsolat, valamint a különféle beszédhelyzetekben való részvétel formái.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A társas viselkedés szabályozásához szükséges nyelvi kompetenciák fejlesztése, a kulturált véleménynyilvánítás, vitázás alapelveinek tudatosítása, a konfliktuskezelés képességének fejlesztése. Különbféle iskolai közéleti és kisközösségi beszédhelyzetek sémái, a helyzetnek és a kommunikációs célnak megfelelő beszédmód, szókincs, nyelvi viselkedés gyakoroltatása. A magyar nyelv kiejtési sajátosságainak (hangsúly, hanglejtés) tudatosításával a nyelvi, nemzeti identitás erősítése. A nyelvjárási változatok (pl. hangkészlet) felismertetése, az elfogadó attitűd, a másság iránti tisztelet erősítése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
A problémamegoldó gondolkodás fejlesztése A nyelvhasználati és a kommunikációs készség fejlesztése A kommunikáció nem nyelvi jeleinek alkalmazása mindennapi helyzetekben A kommunikációs zavar felismerése, néhány megismert korrekciós lehetőség alkalmazása A szövegértési készség fejlesztése A szóbeli kifejezőkészség fejlesztése Szerep- és drámajátékok gyakoroltatása Aktív részvétel különböző kommunikációs helyzetekben		

A közéleti megnyilatkozás alapjainak elsajátítása Az önálló véleményalkotás készségének fejlesztése Az önálló tanulási és ismeretszerzési képesség fejlesztése hagyományos és digitális források, eszközök használatával A tömeg- és digitális kommunikáció jellemzőinek megismerése A kommunikációs zavar felismerése, javítása Vita- és érvelési kultúra elsajátítása A közéleti beszédformák (felszólalás, hozzászólás, alkalmi beszéd) felismerése és alkalmazása Kifejező, a beszéd zenei eszközeit, a nem verbális jeleket a beszédhelyzetnek megfelelően használó megnyilatkozás. A különféle mindennapi megnyilatkozások dekódolása. Az érvelés alapjainak megismerése. Részvétel beszélgetésben, vitában, a saját álláspont előadása, megvédése, esetleges korrigálása a témának, a kommunikációs helyzetnek megfelelő kifejezésmóddal. Reagálás mások véleményére kisközösségi (iskolai, családi, baráti) helyzetekben. A közéleti kommunikáció iskolai helyzetei és műfajai: megbeszélés, vita, kiselőadás, a helyzetnek és a kommunikációs célnak megfelelő beszédmód, szókincs használata.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	tömegkommunikáció, kommunikációs zavar, vélemény, vita, érv, cáfolat, hozzászólás, felszólalás, alkalmi beszéd

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	II. MONDAT A SZÖVEGBEN – EGYSZERŰ MONDAT RÉSZEI, AZ ALÁ- ÉS MELLÉRENDELŐ SZÓSZERKEZETEK, A SZÓÖSSZETÉTELEK	Óraszám 35 óra
Előzetes tudás	Szótő, toldalék: képző, jel, rag; összetett szavak; alapszófajok: ige, főnév, melléknév, számnév, határozószó, névmások, igenevek: főnévi, melléknévi, határozószói igenév. Mondatfajták típusai, használatuk Szófajtani ismeretek	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A nyelv szerkezetének, változó egységeinek megfigyeltetése mondat- és szövegépítő eljárásokkal. A mondatfajták közlési szándékának felismertetése a beszélt és írott nyelvben, alkalmazásuk a mindennapi kommunikációban. A mondat szó szerinti és pragmatikai jelentésének felismertetése, az elsődleges és másodlagos jelentés megkülönböztetése. A viszonyszók és mondatzók funkcionális szerepének megismertetése. A modalitásnak (a mondatfajtáknak) megfelelő akusztikai eszközök tudatosítása. A kifejező szövegtolmácsolás képességének fejlesztése. A tanulási képesség fejlesztése: adatkeresési technikák, információkezelési módok megismertetése, gyakorlati alkalmazása nyomtatott és elektronikus szövegekben.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	
A nyelv szerkezeti egységeinek és azok funkcióinak megismerése A nyelvi elemzőkészség fejlesztése A nyelv változásainak megfigyelése A helyesírási készség fejlesztése A mondatfajták azonosítása a közlési szándék szerint a beszélt és az írott nyelvben Egyszerű mondat típusainak felismerése, elemzése Az egyszerű mondat központosítása Az összetett szavak helyesírásának alapvető szabályai A mellérendelő és az alárendelő szószerkezet fajtáinak megismerése, elemzése A mondatrészek megtanulása (alany, állítmány, tárgy, határozók [időhatározó, helyhatározó, részhathatározó, mód- és állapothatározó, ok-és célhatározó, eszköz- és társhatározó, állandó határozó]), jelző [minőségjelző, birtokos jelző, mennyiségjelző, értelmező] A szórend és a mondatjelentés kapcsolatának vizsgálata A szó elsődleges jelentésének, illetve a metaforikus jelentésnek elkülönítése, tudatos alkalmazása A főbb szóalkotási módok (szóösszetétel, szóképzés) ismerete Az összetett szavak alapvető helyesírási szabályainak elsajátítása Digitális és papíralapú iskolai helyesírási segédeszközök: szótárak és szabályzatok és helyesírási portálok önálló használata	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	egyszerű szó, összetett szó, mondatrészek, szószerkezetek (alárendelő: alanyos, tárgyas, határozós, jelzős; mellérendelő: kapcsolatos, ellentétes, választó, magyarázó, következtető); szóösszetétel, szóképzés, szórend

A fejlesztés várt eredményei a 7. évfolyam végén

A tanuló eligazodik és hatékonyan részt vesz a mindennapi páros és csoportos kommunikációs helyzetekben, vitákban. Képes álláspontját megfelelő érvek, bizonyítékok segítségével megvédeni.

Figyeli és tudja értelmezni partnerei kommunikációs szándékát, nem nyelvi jeleit. Képes a különböző megjelenésű és műfajú szövegek globális (átfogó) megértésére, a szöveg szó szerinti jelentésén túli üzenet értelmezésére, a szövegből információk visszakeresésére.

Össze tudja foglalni a szöveg tartalmát, tud önállóan vázlatot készíteni. Képes az olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos saját véleményét szóban és írásban megfogalmazni, állításait indokolni.

A tanuló ismeri és törekszik a szövegalkotásban a különböző mondatfajták használatára.

Alkalmazza az írásbeli szövegalkotásban a mondatvégi, illetve mondatrészek közötti írásjeleket.

A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI

- részvétel a közéleti kommunikáció iskolai helyzeteinek különféle formáiban felszólalás, hozzászólás formájában
- képes a mindennapi élet problémáiról, olvasmányokról a saját vélemény megfogalmazására az érvelés szabályait követve
- udvarias együttműködésre képes felnőtt és kortárs beszédpartnerekkel
- rendelkezik a megértést biztosító hangos és néma olvasási technikával, szöveghű folyamatos felolvasásra, szövegmondásra
- rendezett, egyéni írásképe van
- megnevezi az egyszerű mondat részeit, szintagmáit, elemzi azokat
- a mondatfajták biztos megkülönböztetése jellemzi
- a szóalkotás gyakori módjait fölismeri és elemzi
- a tanult nyelvhelyességi és helyesírási szabályokat megfelelően alkalmazza: a központosítás, a tanulmányok során előforduló tulajdonnevek, a belőlük képzett melléknevek helyesírásának, az egybe- és különírás elveinek ismerete és megfelelő alkalmazása
- a Magyar helyesírási szótár önálló használata
- a tárgyalt irodalmi művekhez, a mindennapi élet kérdéseinek megválaszolásához ismeretanyagok képes keresni a könyvtár nyomtatott és elektronikus információhordozóinak felhasználásával
- részt vesz a csoportos történetalkotásokban, az improvizációban és az elemző beszélgetésekben

Értékelés:

A továbbhaladás feltételei címszó alatt megadott szempontok alapján osztályzattal értékelünk félévkor és év végén.

8. évfolyam

A 8. évfolyamon – a változó és egyre összetettebb tudástartalmakkal is összefüggésben – a már megalapozott kompetenciák továbbfejlesztése (azaz megerősítése, bővítése, finomítása, hatékonyságuk, változékonyságuk növelése) történik. Az információ felismerése (azonosítása), visszakeresése, értékelése, tárolása, előállítás, bemutatása és cseréje szintén nagy jelentőséget kap, mint pl. a digitális tartalomalkotás és -megosztás, továbbá kommunikációs együttműködés az interneten keresztül.

Fontos feladat a nyelvről tanult ismeretek mélyítése, a nyelv szerkezetének, változó egységeinek megfigyelése mondat- és szövegépítő eljárásokkal.

A 8. évfolyamon számos képességszintet el kell érni.

Beszédkésztség szempontjából a 8. évfolyamon a tanuló beszédében már nemcsak megfelelően artikulál, hanem kiejtésével közlő szándékát is jól tükrözi, továbbá a mondat- és szövegfonetikai eszközöket is megfelelően alkalmazza. Már nemcsak összefoglalni tudja az olvasottakat, hanem érvelni is képes, és a beszédterrással empatikusan együtt tud működni. Nemcsak a beszédhelyzethez alkalmazkodik, hanem különféle kommunikációs technikákat is képes alkalmazni.

Tanulási képesség szempontjából már nemcsak használni képes a vázlatot, hanem ő maga is képes az önálló vázlatkészítés különféle eljárásaira, sőt a jegyzetkészítésben is jártas.

Szövegértés szempontjából már nemcsak értelmezésre, hanem formai-stilisztikai elemzésre is képes, továbbá a zenei és ritmikai eszközök típusainak azonosítására.

Erkölcsei ítéliképesség szempontjából már nemcsak a tetszésnyilvánításra és az eltérő vélemény tiszteletére képes, hanem érti az ízlés kontextuális összefüggéseit, kulturális, történeti, közösségi, családi, egyéni beágyazottságát.

Ismeri a média működésének, társadalmi hatásainak alapvető összefüggéseit, a történetalkítás és elbeszélés mozgóképi eszközeit.

A funkcionális nyelvhasználati ismeretek mellett a tanulók elhelyezik a magyar nyelvet a világ nyelvei között, tájékozódnak a magyar nyelv történetének főbb állomásairól, közben többféle szövegépítő eljárással, kommunikációs technikával találkoznak.

Óraszám 72 óra/év
2 óra/hét

Témakör neve	Óraszám
I. KOMMUNIKÁCIÓ	2
A tömegkommunikáció szerepe, feladatai, tájékoztató és véleményközlő műfajai	1
Reklám, hirdetés, apróhirdetés	1
II. A MAGYAR NYELV TÁRSADALMI ÉS FÖLDRAJZI VÁLTOZATAI, RITKÁBB SZÓALKOTÁSI MÓDOK – JÁTÉKOS FELADATOKKAL	10
A köznyelv és a csoportnyelvek	3
Nyelvjárások	3
Ritkább szóalkotási módok Mozaikszók, ikerszók és szórővidülések	4
III. KÖNYVTÁRHASZNÁLAT	2

IV. KÉSZÜLJÜNK A FELVÉTELIRE!	20
V. SZÖVEGÉRTÉS ÉS SZÖVEGALKOTÁS A GYAKORLATBAN	3
A szöveg megszerkesztettsége, szerkezeti egységei	1
Szövegtípusok és műfaji, retorikai, stilisztikai jellemzői	1
Az érv és a cáfolat	1
VI. ÖSSZETETT MONDAT A SZÖVEGBEN	17
A mellérendelő összetett mondat	3
Az alárendelő összetett mondatok	4
A sajátos jelentés tartalmú mellékmondat	4
Az összetett mondat helyesírása	4
Az idézés	2
VII. NYELVTÖRTÉNET, NYELVROKONSÁG KÉEDÉSEI - JÁTÉKOSAN	4
A nyelvek osztályozása nyelvtípusok szerint	1
Nyelvünk eredete, rokonsága	1
Nyelvtörténet, nyelvemlékek	1
Nyelvújítás	1
Összefoglalás, rendszerezés, ellenőrzés:	14
Összes óraszám:	72

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	I. Kommunikáció	Óraszám 2 óra
Előzetes tudás	Mindennapi kommunikációs helyzetekben való megnyilvánulás, törekvés az érthető, kifejező beszédre. Szóbeli szövegek megértése, reprodukálása, utasítások megfelelő követése, a kommunikációs partner szóbeli közlésének megértése. Az alapvető kommunikációs kapcsolatfelvételi formák ismerete és alkalmazása: köszönés, bemutatkozás, megszólítás, kérdezés, kérés stb.	
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	A nyelvhasználati és a kommunikációs készség fejlesztése. A kommunikáció nem nyelvi jeleinek megismerése, alkalmazása és üzenetének felismerése a mindennapi beszédhelyzetekben. A hallás utáni szövegértési készség fejlesztése. A szóbeli kifejezőkészség fejlesztése Aktív részvétel különböző kommunikációs helyzetekben. Az önálló véleményalkotás készségének fejlesztése. A jelek felismerése, elkülönítése, csoportosítása. A kommunikáció tényezőinek megismerése. A kommunikáció nem nyelvi jeleinek felismerése, alkalmazása. A kommunikációs kapcsolat illemszabályainak tudatosítása, alkalmazása A tömegkommunikáció formáinak, céljának, működési módjainak és hatásának, valamint néhány gyakoribb műfajának megismertetése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
Különböző hallott szövegek, információk megértése, rövid összefoglaló reprodukálása. Különböző, a kommunikációs célnak, a kommunikációs helyzet: tér, idő és résztvevői szerepeknek megfelelő beszédhelyzetek létrehozása szerepjátsékkal, drámapedagógiai gyakorlatokkal. Felnőttek és gyermekek kommunikációjának különbözőségei, kommunikációs (illem)szabályok (férfiak és nők, felnőttek és gyermekek, gyermekek és gyermekek) között. Tanult szövegek szövegű és kifejező tolmácsolása. A kommunikációs helyzet; tér, idő és résztvevői szerepek (kontextus), valamint a beszédpartner közlésének, viselkedésnek megfigyelése, értelmezése. A kommunikáció teljes folyamatának megfigyelése, a következtetések nyomán alaptényezőinek megnevezése egy-egy példa elemzésével. A tömegkommunikáció, reklám, hirdetés szerepe társadalmunkban.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	tömegkommunikáció, kommunikációs zavar, vélemény, vita, érv, cáfolat, hozzászólás, felszólalás, alkalmi beszéd	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	II. A MAGYAR NYELV TÁESADALMI ÉS FÖLDRAJZI VÁLTOZATAI, RITKÁBB SZÓALKOTÁSI MÓDOK – JÁTEKOS FELADATOKKAL	Óraszám 10 óra
Előzetes tudás	A nyelv változatainak ismerete. Idegen nyelvek és az anyanyelv hasonló és eltérő vonásai.	
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	A régió nyelvhasználatának jellemzése. Az irodalmi nyelv, köznyelv, nyelvjárás felismerése. A korosztály nyelvhasználatának, alkalmazási lehetőségeinek bemutatása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
Az anyanyelv állandóságának és változásának tudatosítása A nyelv főbb változatainak megismertetése (köznyelv, irodalmi nyelv, csoportnyelvek) A nyelvek megjelenési formáinak ismerete A tanuló környezetében előforduló nyelvjárás néhány jellegzetességének megfigyelése A nyelvi tolerancia kialakítása, fejlesztése A tanuló környezetében előforduló nyelvváltozatok azonosítása Anyanyelv, idegen nyelv, nemzetiségi nyelv összevetése		
Kulcsfogalma k/ fogalmak	irodalmi nyelv, köznyelv, nyelvjárás, csoportnyelv, ifjúsági nyelv, jelnyelv	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	III. KÖNYVTÁRHASZNÁLAT	Óraszám 2 óra
Előzetes tudás	Alapvető keresési technikák ismerete.	
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	A digitális lehetőségek alkalmazása a könyvtárban.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
A szövegek sajátosságainak megfigyeltetése, főbb fajtáinak tudatosítása: lineáris és nem lineáris, hagyományos és digitális szövegek Digitális és/vagy nyomtatott szótárak használata		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	szöveg, hagyományos szöveg, digitális szöveg, lineáris szöveg, nem lineáris szöveg	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	IV. KÉSZÜLJÜNK A FELVÉTELIRE!	Óraszám 20 óra
Előzetes tudás	A tanult ismeretek összessége.	
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	A tanult ismeretek rendszerezése, alkalmazása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
A tanult hangtani, alaktani ismeretek megfigyeltetése és felismerése a szavakban A szófajok és mondatfajták megfigyeltetése és felismerése a szövegben A szókincs fejlesztése Az állandósult szókapcsolatok, a szólások, a közmondások, a szállóigék értelmezése A szóbeli és írásbeli fogalmazási készség fejlesztése Az olvasmány-feldolgozási stratégiák gyakoroltatása Reflektálás a szöveg tartalmára A szöveghű, értő szövegolvasás gyakoroltatása A hagyományos és a digitális írás fejlesztése Kreatív írásgyakorlatok alkalmazása A helyesírási készség fejlesztése A mérlegelő gondolkodás fejlesztése A megtanult szövegtípusok jellemzőinek felismerése és alkalmazása Helyesírási, nyelvhelyességi szabályoknak és a szövegtípusoknak megfelelő hagyományos és digitális szövegszerkesztési szabályok átismétlése		
Kulcsfogalmak / fogalmak	Az eddig tanult fogalmak átismétlése	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	V. SZÖVEGÉRTÉS ÉS SZÖVEGALKOTÁS A GYAKORLATBAN	Óraszám 3 óra
Előzetes tudás	A szövegtípusok jellemzőinek ismerete.	
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	A feldolgozandó szövegek műfajának, stilisztikai jellemzőinek magabiztos felismerése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
Különféle megjelenésű és típusú szövegek megértése és alkotása A szövegtípusok műfaji, retorikai és stilisztikai jellemzőinek megismerése, áttekintése		
Kulcsfogalmak / fogalmak	elbeszélés, leírás, jellemzés, érvelés, cáfolat	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	VI. ÖSSZETETT MONDAT A SZÖVEGBEN	Óraszám 17 óra
Előzetes tudás	A mondat szerkezete, felépítése, modalitása.	
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	A mondatközi és mondatvégi írásjelek tudatos alkalmazása. A szóalkotási módok megismertetése. A modalitásnak (a mondatfajtáknak) megfelelő akusztikai eszközök tudatosítása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
A mondatfajták felismerése a közlési szándék és szerkezet szerint Az összetett mondatok típusainak megismerése Alárendelő és mellérendelő összetett mondatok elkülönítése A központosítás megtanulása az összetett mondatban Az idézés szabályainak elsajátítása Az alárendelő és mellérendelő összetett mondatok. A tagmondatok közötti tartalmi-logikai és/vagy grammatikai viszony felismerése. Mondatátalakítási gyakorlatok a beszédhelyzetnek és a kommunikációs szándéknak megfelelően szóban és írásban. A szóösszetételek típusai, jelentésük változása, helyesírási szabályai. A szóösszetétel, a szóképzés és a jelentés összefüggésének elemzése szépirodalmi és nem irodalmi szövegekben; szógyűjtés játékos szóalkotás-képzéssel, összetétellel. Szóösszetétel, alapszó, képzett szó, szókapcsolat megkülönböztetése.		
Kulcsfogalmak / fogalmak	összetett mondat, alárendelés, mellérendelés, logikai viszonyok; idézet, idézés	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	VII. NYELVTÖRTÉNET, NYELVROKONSÁG KÉEDÉSEI - JÁTÉKOSAN	Óraszám 4 óra
Előzetes tudás	A nyelv változó jelenség. Szótárhasználat, szókincsünk változásai. A nyelvújítás kora.	
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	A szókincs változásai koronként. A mai és korábbi nyelvállapot különbségének felismertetése. A nyelvi tudatosság fejlesztése: a nyelv állandóságának és változásának megfigyelése, értelmezése különböző régi és mai szövegeken.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
A nyelv állandóságának és változásának megfigyelése különböző korok szövegeiben A szókincs változása, régi kifejezések, jövevényszavak gyűjtése irodalmi és beszélt nyelvi szövegekből A nyelvújítás és a nyelvújítók néhány szóalkotási módjának megismerése A magyar nyelv eredete, a nyelvrokonság hipotéziseinek megismerése A nyelv állandóságának és változásának megfigyelése különböző régi és mai szövegeken. A nyelvi változás bizonyítékainak értelmezése különböző korokból származó írott szövegeken és irodalmi példákon. Nyelvhasználatunk, a környezetünkben lévő nyelvváltozatok néhány jellemzőjének megfigyelése, megnevezése. A Magyarországon élő nemzetiségek nyelve, nyelvhasználata. A szókincs változása: régi és új szavak, kifejezések gyűjtése, összehasonlítása. A magyar nyelv eredete (finnugor rokonság), helye a nyelvek között. Nyelvünk agglutináló (ragasztó) jellegének bizonyítékai példákkal.		
Kulcsfogalmak / fogalmak	rovásírás, nyelvemlék, nyelvújítás, nyelvcsalád, nyelvrokonság, jövevényszó	

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén

A tanuló eligazodik és hatékonyan részt vesz a mindennapi páros és csoportos kommunikációs helyzetekben, vitákban.

Képes álláspontját megfelelő érvek, bizonyítékok segítségével megvédeni.

Figyeli és tudja értelmezni partnerei kommunikációs szándékát, nem nyelvi jeleit.

Képes a különböző megjelenésű és műfajú szövegek globális (átfogó) megértésére, a szöveg szó szerinti jelentésén túli üzenet értelmezésére, a szövegből információk visszakeresésére.

Össze tudja foglalni a szöveg tartalmát, tud önállóan jegyzetet és vázlatot készíteni. Képes az olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos saját véleményét szóban és írásban megfogalmazni, állításait indokolni.

A tanuló ismeri és a törekszik a szövegalkotásban a különböző mondatfajták használatára.

Alkalmazza az írásbeli szövegalkotásban a mondatvégi, a tagmondatok, illetve mondatrészek közötti írásjeleket.

A tanuló a helyesírási segédkönyvek segítségével jártas az összetett szavak és gyakoribb mozaikszók helyesírásában.

Ismeri a tömegkommunikáció fogalmát, legjellemzőbb területeit.

Tisztában van a média alapvető kifejezőeszközeivel, az írott és az elektronikus sajtó műfajaival.

Ismeri a média, kitüntetetten az audiovizuális média és az internet társadalmi szerepét, működési módjának legfőbb jellemzőit. Kialakul benne a médiatudatosság elemi szintje, az önálló, kritikus attitűd.

A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI

- tájékozott a magyar nyelv eredetéről, helyéről a világ nyelvei között
- jártas a leíró nyelvtani ismeretekben: a hangtani, szó- és alaktani, jelentéstani, mondattani jelenségeket fogalmi szinten megnevezi, az egyszerűbb eseteket elemzi, felismeri a szórend és a jelentés összefüggéseit
- helyesen alkalmazza a mondattani, nyelvhelyességi ismereteket szóban és írásban
- ismeri és alkalmazza az idézés, a párbeszéd, központosítás formáit
- a mindennapi életben gyakrabban használt hivatalos iratok formai és nyelvi jellemzőit ismeri
- a kommunikációs helyzetnek megfelelően használja a köznyelvet, a tanult szaknyelvet, képes felismerni a társalgás és a szleng szókészletében meglévő eltéréseket
- tájékozott és ítéletalkotásra képes az alapvető tömegkommunikációs műfajokban, tisztában van a média szerepével, felismeri hatásait
- jártas az önálló könyvtári munkában, ismeri a keresőeszközöket
- színházi előadásról, irodalmi élményeiről képes beszámoló készítésére

Értékelés:

A továbbhaladás feltételei címszó alatt megadott szempontok alapján osztályzattal értékelünk félévkor és év végén.